

# Kiriku Elu

Oktoober 1991

Eesti katoliiklaste häälekandja

10. (23.) number



## OKTOOBER

- t 1. THERESA A JESU INFANTE LISIEUX'ST, NEITSI. MÄLESTUSPÄEV.  
Sk 8,20-23; Ps 87; Lk 9,51-56
- k 2. PÜHAD KAITSEINGLID. MÄLESTUSPÄEV.  
Ne 2,1-8; Ps 137; Lk 9,57-62
- n 3. Ne 8,1-12; Ps 19; Lk 10,1-12
- r 4. FRANCISCUS ASSIISIST. MÄLESTUSPÄEV.  
Ba 1,15-22; Ps 79; Lk 10,13-16
- l 5. Ba 4,5-12-27-29; Ps 69; Lk 10,17-24
- P 6. Tavalise liturgilise perioodi XXVII pühapäev.  
1 Mo 2,18-24; Ps 128; He 2,9-11; Mk 10,2-16  
BRUNO, PREESTER.
- e 7. PNM. ROOSIPÄRJA KUNINGANNA. MÄLESTUSPÄEV.  
Jn 1,1-2.11. Ps Jn 2,2-5; Lk 10,25-37
- t 8. Jn 3,1-10; Ps 130; Lk 10,38-42
- k 9. Jn 4,1-11; Ps 86; Lk 11,1-4  
DIONYSIUS, PIISKOP JA TEMA KAASLASED, MÄRTRID.  
GIOVANNI LEONARDO, PREESTER.
- n 10. MI 3,13-20a; Ps 1; Lk 11,5-13
- r 11. Jl 1,13-15.2,1-2; Ps 9; Lk 11,15-26
- l 12. Jl 4,12-21; Ps 97; Lk 11,27-28
- P 13. Tavalise liturgilise perioodi XXVIII pühapäev.  
Tr 7,7-11; Ps 90; He 4,12-13; Mk 10,17-30
- e 14. Ro 1,1-7; Ps 98; Lk 11,29-32  
CALLISTUS I, PAAVST JA MÄRTER.
- t 15. TERESA AVILAST, NEITSI JA KIRIKU DOKTOR. MÄLESTUSPÄEV.  
Ro 1,16-25; Ps 19; Lk 11,37-41
- k 16. Ro 2,1-11; Ps 62; Lk 11,42-46  
HEDVIG, PÜHENDUNU. MARGUERITE MARIE ALACOCQUE, NEITSI.
- n 17. IGNATIUS ANTIOOKIAST, PIISKOP JA MÄRTER. MÄLESTUSPÄEV.  
Ro 3,21-29; Ps 130; Lk 11,47-54
- r 18. EVANGELIST LUUKASE PÜHA.  
2 Ti 4,10-17b; Ps 145; Lk 10,1-9
- l 19. Ro 4,13.16-18; Ps 105; Lk 12,8-12  
JEAN DE BREBEUF JA ISAAC JOGUES, PREESTRID JA NENDE  
KAASLASED MÄRTRID. PAOLO DELLA CROCE, PREESTER.
- P 20. Tavalise liturgilise perioodi XXIX pühapäev.  
Js 53,10-11; Ps 33; He 4,14-16; Mk 10,35-45
- e 21. Ro 4,20-25; Ps Lk 1,69-75; Lk 12,13-21
- t 22. Ro 5,12.15b.17-21; Ps 40; Lk 12,35-38
- k 23. Ro 6,12-18; Ps 124; Lk 12,39-48  
JOANNES CAPESTRANOST, PREESTER.
- n 24. Ro 6,19-23; Ps 1; Lk 22,49-53  
ANTONIO MARIA CLARET, PIISKOP.
- r 25. Ro 7,18-25a; Ps 119,66-94; Lk 12,54-59
- l 26. Ro 8,1-11; Ps 24; Lk 13,1-9
- P 27. Tavalise liturgilise perioodi XXX pühapäev.  
Jr 31,7-9; Ps 126; He 5,1-6; Mk 10,46-52
- e 28. APOSTLITE SIIMONI JA JUUDA PÜHA.  
Ef 2,19-22; Ps 19; Lk 6,12-16
- t 29. Ro 8,18-25; Ps 126; Lk 13,18-21
- k 30. Ro 8,26-30; Ps 13; Lk 13,22-30
- n 31. Ro 8,31b-39; Ps 109; Lk 13,31-35

## NOVEMBER

- r 1. KÕIGI PÜHAKUTE SUURPÜHA.  
Ap 7,2-4.9-14; Ps 24; 1 Jh 3,1-3; Mt 5,1-12a
- l 2. HINGEDE (MÄLESTUS)PÄEV. Hi 19,1.23-27a; Ps 27;  
1 Ko 15,20-26; Lk 23,44-46.50.52-53. 24,1-6a
- P 3. Tavalise liturgilise perioodi XXXI pühapäev  
5 Mo 6,2-6; Ps 18; He 7,23-28; Mk 12,28b-34  
MARTIN DE PORRAS, PÜHENDUNU.

# Aleksander Dordett 75

*On võimalik, et ta oli esimene eesti soost preester, kes Eestis töötada sai – kahjuks küll lühikest aega. Aleksander Dordetti tegelikest vanematest pole teada midagi kindlat, kas nad olid eestlased või mitte; teda kasvatasid kasvavanemad.*

*Tänavu sügisel, 21. septembril oleks ta saanud 75 aastaseks, kuid Jumal kutsus ta ära 8. augustil 1984. Tartu koguduse preestrina töötas jesuiidipaater Aleksander 1942–1944, sõja lõpul siirdus ta Austriasse, kus kestvate õpingute järel kaitses doktorikraadi teoloogias ja kirikuõiguses ning töötas Viini ülikooli professorina peaaegu kuni surmani.*

*Aleksander Dordetti isikuga seonduvast võib üht-teist lugeda «Kiriku Elu» aastatagusest septembrinumbrist, kuid materjali tuleb veel koguda ja lähemalt uurida, enne kui saame avaldada tema üksikasjaliku eluloo. Seeõttu piirdugem isa Aleksandri sünniaastapäeval ühe tema jutluse avaldamisega. Käsikiri pärineb ta venna, Maxi Dordetti arhiivist, kellele ülen eesti katoliiklaste nimel tänusõnad selle dokumendi eest. (Jutluse kirjaviis on muutu-  
ma.) – RÕ*

## Jutlus

Palju kordi oleme piiblist lugenud sellest, kuidas Jeesus Kristus haigeid terveks teeb. Nii tihti see kordub tema elus, et peaaegu meil tekib arvamine, et haigete terveks tegemine Kristuse tähtsaim töö on tema elus ja töötamises hingede hooleks. Kõigilt poolt liginevad inimesed temale, kellest käib välja võim, mis kõike terveks teeb. Ja nii see pidi ka olema: mitte terved vaid haiged vajavad arsti. See Issanda suhtumine ja see paljuütlev sõna Issanda suust teevad meid küsima: mida Kristus sihitseb haigete terveks tegemisega? Kas see on ainult üks ligimesearmastuse tegu või näeb Lunastaja ka sügavamalt inimese südamesse, tema kes inimese südant Jumalana kõige paremini tunneb. Kas ta näeb ainult ihu nõrkust ja viletsust, nii kui seda ka arst näeb, või kas ta näeb võibolla ka haigust ja viletsust inimese hinges? On ju patt inimese hinge kõige hirmsam haigus, mis seda nii muudab, et Jumalal on peaaegu võimatu inimeses enese ebakuju näha. Jah, seda võime kindlasti oletada, et Issand veel rohkem kui kehalikku haigust inimese hinge näeb, et ta igas kehalikus haiguses kuidagi ka pärispatu järeldust näeb, kuigi ta just mitte variseerite arvamise järele igas haiguses isiklikkude pattude järeldust ei näe. Ja ka üksikus inimeses ta näeb haiguse kõrval ka pattu, mis inimest võibolla veel rohkem rõhub kui kehalikud kannatused ja valud. Kui tihti see kordab tema elus, et enne tema terveks tegemist inimesele patud annab andeks. Variseeritele, kes selle üle imestanud, ta annab vastuseks: mis on kergem, kas sellele inimesele ütelda: tõuse üles ja kõnni, või: su patud on sulle andeks antud, ja alles siis annab haigele käsu üles tõusta ja kõndida, sellega teda terveks tehes. See terveks tegemine näib peaaegu nagu kõrvaline asi.

Nii seisab Issanda vaimusilma ees terve inimkond kui pidalitõbised, kelledele ta toob lunastust ja Jumala armu, kellele ta patud tahab andeks anda ja niiviisi neid hingeliselt terveks teha. Just tänases evangeeliumis mai-

nib Issand kuidagiviisi (pattude andeksandmisega) püha meelearanduse sakramenti. «Näidake ennast preestritele,» lõpetab ta oma manitsust haigetele. See puudub ka meie kohta. Näita ennast preestritele püha meelearandamise sakramendis, et sa tema suust minu andestamist kuulda saaksid, et sa teaksid, et ma sinu hinge täna terveks teinud olen.

Pärast terveks tegemist pidalitõbistele oleks meile see iseenesest mõistetav, et kõik kümme haiget Issanda juurde tagasituleksid, et teda südamest tänada selle hääte eest. Aga siin peab lunastaja raske pettumuse läbielama. Üks ainus leiab Issanda juurde teed, et teda tänada. Millest see tuleb? Kas neid ei olnud mitte kümme, kes terveks tehti? Tookord kui nad haiged olid, kui raske lõök neid oli tabanud, kui nad enam ei tundnud kus pääsemist mujalt otsida, siis nad tulid paludes Lunastaja juure. Nüüd aga oma õnnes nad unustasid selle, kes neile selle õnne kinkis. Kas tänapäevased inimesed just niisamuti ei talita? Nii paljud leidsid raskest õnnetuses tee Jumala juurde tagasi. Nii mõnelgi sai raske haigus põhjuseks, et ta oma elu põhimõtteliselt muutis. Paljudele inimestele on rasked saatuselõigid, haigus ja õnnetus ainus abinõu, millega Jumal neid oma külge siduda suudab. Ja kui sina ka üks neist ristikandjast oled, kui ka sind piinab haigus või õnnetus, kui surm sind lahutab kallist inimesest, siis ära ahasta; mõtle selle peale, et Jumal just seda abinõu tarvitades, et sind selle eest ära hoida, et sa tänamatult temalt mööda läheksid. Võibolla see oli Jumalale halastus, et ta sulle raskeid kannatusi ja õnnetust saatis, et ainult su hinge terveks teha.

Kui aga Jumal sind päästis õnnetusest – või võib olla sinult senini õnnetusi ärahoidis, siis hoidu sellest, et Issandat Jumalat tänamatus läbi kurvastada. Kristus räägib tihti evangeeliumis rikastest, kellel raske on taevasse pääseda. Ta ei maini sellega ainult neid, kes aineliselt ülekülluses elavad – ta sihib selle sõnaga nende peale, kellel puuduvad siin elus suuremad raskused ja ristid, ja kes sellepärast on oma eluga rahul, et nad täiesti on unustanud Jumalat kord tänada selle eest, et ta meile andis termise ja elu ja hea käekäigu. Ja iseäranis üht suurt tänamatust ma tahan siin nimetada: seda, et sa nii tihti oled unustanud Jumalale selle eest tänu öelda, et ta sulle nii lugematu kord su patud andeks andis, et ta sinu hinge kõige hirmsamast haigusest terveks tegi. Kui tihti tulid ka sina Issanda juure paludes: halasta mu peale. Ja pärast andestamist sa unustasid seda, et Jumal sulle tegi hääte, millel on suurem väärtus kui terveks tegemisel ime abil. Just see tänamatus on ka põhjus, miks nii mitmed ikka jälle uuesti pattu tagasi langenud.

Seepärast mine ka sina oma Issanda juure ja täna teda südamest, kõigi hää eest, mida ta on sinule teinud – täna teda selles samas tänulikus meeles, millega teda tänas see üks võoras mittejuut. Just juudi rahva tänamatus peegeldub siin selles ettetulemises, see tänamatus, mis lõpuks põhjustas selle rahva põhjamineku. Õpi selle rahva tänamatusest ja nende raskest saatusest, kes oma tänamatuse eest ühest maakera kohast teise aetakse, ja lange Issanda ees põlvili maha, et Jumalale au anda – siis Kristus võib sulle ka vastuseks anda: mine rahus, su usk on sind aidanud. Aamen.

Aleksander Dordett

# Pühakud ja kaitsepühakud

Pühakute kultus on oma olemuselt vanem kui kristlik kirik, sest selle alused leiame juba judaismist. Vanas Testamendis ei räägita otseselt inimese surmajärgsest saatuses, vaid seostatakse seda enamasti maise õnnega – nii pälvib Jumalale meelepärane inimene palju vara, palju lapsi (eriti poeglapsi), positsiooni ühiskonnas, pika eluea. Patuse elu aga ei õnnestu, ta on vaene, tema naine jääb viljatuks ja ta sureb noorelt. Surmajärgset elu ei eitata, kuid sellest räägitakse väga vähe. Nii käsitleb Vana Testament õigete surmajärgset saatust jõudmisena paika kus inimene leiab rahu, või surmavalda (tähttähelises tõlkes «hukatuse auku») kus inimesel on halb olla. Ometi pole Jumala ilmutus olnud kunagi ühekülgne. Näiteks Hiibi raamat räägib inimesest, kes on õige Jumala ees, kuid peab palju kannatama; Jumala saadikute, prohvetite elu on täis raskusi ja tihti surevad nad märtrisurma. Kuigi Iisraeli rahvale ei olnud surmajärgse elu kohta kuigi palju ilmutatud, uskusi nad, et lahkunud õigete hinged on «Aabrahami süles», kust mõnda neist võis tagasi oodata. Nii pidasid paljud ka Jeesus Kristust üheks prohvetitest, kelle Jumal on maa peale tagasi saatnud.

Samuti pärineb mõiste «pühak» Vanast Testamendist, näiteks psalmidest võime leida lõigud: «Sest sina ei anna mu hinge surmavalda ega lase oma pühakul näha kõdunemist» (Ps 16,10); «Kallis on Issanda meelest tema pühakute surm» (Ps 116,15). Kui Teine Makkabeide raamat räägib sellest, et tuleb palvetada surnute eest, kelle igavikuline saatus pole teada (2 Mak 15,12–16), siis võib sellest järeldada, et inimene, kes juba on õndsusse jõudnud, ei vaja enam eestpalvet – vastupidi, üheks tema ülesandeks on maailma jäänute eest palvetada. See selgub kogu Pühakirja iseloomustki. Iisraeli rahvas rõhutab sageli, et Aabraham oli nende esiisa, ja nad pöörduvad Jumala poole mitte niivõrd iseene nimel, kuivõrd just esiisade teenetele toetudes – see aga on samuti teatud määral viimaste eestkostete taotlemine.

Uues Testamendis räägitakse surmajärgsest elust ja ka pühaklusest selgemalt. Meenutagem Jeesuse tähendamissõna rikkast mehest ja vaesest Laatsarusest (Lk 16,19–31). Jeesus Kristus on oma elu, surma ja ülestõusmisega andnud meile eeskuju ja saanud inimkonna eestkostjaks Jumala ees. Inimesed, kes Kristuse eeskuju kaudu jõuavad taevariiki, saavad inglite sarnaseks (Lk 20,36), kelle ülesandeks teiste inimeste suhtes on aidata neid, kes on jäänud maailma. Niisuguse ringiga jõutaksegi pühakute kultuse algeteni, mis aga saab õige hoo sisse alles kristlaste tagakiusamiste ajal märtrite austamise kaudu.

Kiriku ajaloos on olnud palju pühakuideale. Esimeste sajandite pühakud on «ebainimlikud», «admirandum, sed non imitandum», keda võib imetleda, kuid kelle eeskuju järgi ei saa elada. Keskaegsed pühakute elulood kirjeldavad pigem ingleid kui inimesi. Tänapäevased seevastu näitavad, et ka pühakutel on olnud puudusi, lihtsalt head on olnud nende elus võrratult rohkem. Pühakuks kuulutab kirik inimesi aga sellepärast, et seada neid teistele eeskujuks, väikeseks sillaks suure silla –

Kristuse juurde. Nii võib inimene ka palves taotleda pühakute eestkostet.

Pühakute kanoniseerimiseks töötab tänapäeval üks Rooma kongregatsioonidest (ministeeriumidest) «Congregatio de sanctis», kus püütakse üksikasjalikult välja selgitada iga «pühakukandidaadi» ellu puutuv. Oluliseks argumendiks on pärast sellise inimese surma tema eestkostete palumise peale sündinud tõelised imed. See näitab omakorda, et üheks pühakuks kuulutamise eelduseks on kanoniseeritava populaarsus rahva seas, nii et teatud mõttes kanoniseerib pühaku usklik rahvas, kirik ainult kontrollib, kas tegu pole hästivajatud vale või ebausuga.

Aja jooksul on rahva hulgas välja kujunenud kaitsepühakute (eestkostjate, patroonide) süsteem, mida alljärgnevalt läbi kahe «KE» numbri tutvustame. Sealt võime leida eestkostja peaaegu iga elukutse, eluala, haiguse, õnnetuse või sündmuse puhuks. Seda lugedes võime muidugi nii mõnegi asja üle heatahtlikult muiata, kuid seejuures ei tohi unustada, et paljugi sellest põhineb juhtumitel, kus mitu inimest on palunud mõne pühaku eestkostet mingi konkreetse häda korral ja saanud abi. Nagu näha võib, on kaitsepühakute valik tihti sõltunud pühaku elukäigust, nii on püha Caecilia ja Gregorius Suur muusikute kaitsepühakud, kuna nad ise tegelesid muusikaga, püha Laurentiust kutsutakse appi tulekahju puhul, sest ta suri tulesurma jne.

Muidugimõista tuleb pühakute kultusesse suhtuda väikese ettevaatusega, et nende austamine ei vähendaks meie silmis Jumala enda autoriteeti – viimast on ajaloos sageli juhtunud. Samuti tuleb aru saada, et pühaku eestkostete palumine ei ole nõiduslik akt, mis otsekohe soovitu meile kätte toob, vaid nimelt see mis ta on – palve, kus palume eestkostet konkreetset inimeselt, kes kunagi elas maa peal nagu meiegi, oli silmitsi samasuguse argipäeva, samade rõõmude ja muredega kui meiegi, nüüd aga on taevas, sest elas oma elu Jumalale meelepärast ja/või tegi otsustaval hetkel valiku hea kasuks. Sellele mõeldes võib meis ajapikku süveneda mõistmine, et siinpoolne on vaid sissejuhatus sealpoolsele, täiuslikule elule, võib kasvada meie ühtekuuluvustunne nii nähtava kui nähtamatu Kirikuga, kaduda hirm surma ees ning kasvada motivatsioon elada nii, et pälviksime kord õiguse kuuluda Jumala pühakute hulka. Eestkostet paludes ei tohi aga kunagi unustada, et meie palve täidab ikka Jumal, mitte pühak, ja täidab nii, nagu Tema seda õigeks peab.

## Koostamisel kasutatud andmeid teostest:

1. «Lexikon für Theologie und Kirche», Herder Verlag 1986
2. Otto Wimmer «Handbuch der Namen und Heiligen»; Innsbruck, Tyrolia Verlag, 1959.
3. Butler's «Lives of the Saints»; Concise Edition, edited by Michael Walsh, 1985.
4. The Book of Saints, compiled by the Benedictine monks of St Augustine's Abbey, Ramsgate; A&C Black Edition, London, 1989.

## **Elualad, tegevusalad, elukutsed, töö, esemed; earühmad, seisused; asutused, organisatsioonid, ühiskond**

**Aadlikud** – Georg (Jüri).

**Abielu** – Anna, Antonius Paduast, Franciscus Régis, Joosep, Ursula; (lastetu) Bernulf, Gaabriel, Margareta Antiookiast; (riiud v. truudusetus) Gangolf; (õnnelik) apostel Andreas, Antonius Paduast, Nikolaus Myrast, Ursula, Valentinus Roomast, Vincent Ferrer.

**Abielupaarid** – Anna, Antonius Paduast, Joakim, Joosep; (abikaasa heale teele pööramine) Chlothilde.

**Advokaadid ja asjaajajad** – Ambrosius, Ivo Bretagne'ist, Nikolaus Myrast, Thomas Morus.

**Aednikud** – Adelardus, Fiacrius, Phocas.

**Ajakirjandus, katoliiklik** – Franciscus Salesius, apostel Paulus.

**Ajakirjandustsensuur** – Anastasia.

**Alkoholism** – Bibiana, Urbanus; (võitlus a.-ga) Joseph Cupertinost, Martinus Toursist.

**Ametnikud** – evangelist Johannes.

**Ammed** – Kosmas ja Damianus, Mamertus, Margareta Antiookiast.

**Anestesioloogid** – René Goupil.

**Annetajad** – Bernhardinus Feltrest.

**Apteekrid** – Jakobus Vanem, Kosmas ja Damianus, Miikael, Nikolaus Myrast, Raafael, Rochus, Vitus.

**Arhitektid** – Barbara, Ristija Johannes, apostel Toomas.

**Arstid** – Blasius, Caesarius Nazianzist, Kosmas ja Damianus, Laurentius Roomast, Luukas, Panteleonus.

**Artistid** – Georg (Jüri). Vt ka Näitlejad.

**Astronoomid** – Dominicus.

**Autojuhid** – Christophorus, Elias, Francisca Roomast.

**Dessantväelased** – Miikael. Vt ka Sõdurid.

**Dietoloogid** (haiglates) – Marta.

**Ehitustöölised** – Barbara, Leo IX, Markus, apostel Toomas, Vincent Ferrer, Wunibald.

**Ehituskäsitöölised** – Mattias.

**Eksamikandidaadid** – Josef Cupertinost.

**Elukutsevalik** – Aloysius Gonzagast.

**Emad** – Anna, Monika.

**Esperantistid** – Hildegard Bingenist, Pius X.

**Farmatseudid** – vt Apteekrid.

**Filatelistid** – vt Margikogujad.

**Filoloogid** – Hildegard Bingenist.

**Filosoofid** – Justinus Filosoof, Katariina Aleksandriast, Theotimus.

**Füüsikud** – Kosmas ja Damianus.

**Geomeetrid** – Isidor, apostel Toomas.

**Graveerijad** – evangelist Johannes.

**Haamersepad** (sepistajad) – Leonhard.

**Habemeajajad** – vt Juuksurid.

**Hambaarstid** – Apollonia, Kosmas ja Damianus, Lambertus.

**Halastajaõed, haigepöetajad** – Agatha, Camillus, Juan de la Dio.

**Haigete apostolaat** – Lidvina.

**Haigete hooldus** – Elisabeth Thüringenist (Ungarist).

**Haiglad** – Camillus, Juan de la Dio.

**Harjategijad** – eremiit Antonius, Leo IX, Rochus, Sebastianus.

**Hauakaevajad** – eremiit Antonius, Barbara, Laatsarus, Rochus.

**Heategevus- ja hoolekandeühendused** – Vincent Paolost. **Hingehoidjad** – Carlo Borromeo.

**Hobuserautajad** – evangelist Johannes, Leo IX, Martinus Toursist.

**Hotellipidajad** – Marta.

**Hõbesepad** – Andronicus, Dunstan.

**Informatsioonitalitused** – Gaabriel.

**Insenerid** – Ferdinand III, Joosep.

**Isad** – Joosep.

**Jahimehed** – Eustachius, Hubertus, Konrad Piacenza'st.

**Jalaväelased** – Mauritius. Vt ka Sõdurid.

**Juristid** – Ivo Bretagne'ist, Johannes Capistrano, Katariina Aleksandriast.

**Jutlustajad** – Johannes Chrysostomus, Katariina Aleksandriast.

**Juuksurid** – Katariina Aleksandriast, Kosmas ja Damianus, Leo IX, Maarja Magdaleena, Martin de Porres, Patricius.

**Juveliirid** – Eligius.

**Kaalujad** – Miikael.

**Kaevurid** – Anna, Antonius Paduast, Barbara, Egilius, Leonhard, Patricius, Raafael, Taniel, Vitus.

**Kahurväelased** – Barbara. Vt ka Sõdurid.

**Kalakaupmehed** – apostel Andreas, apostel Peetrus.

**Kalmistud** – Miikael.

**Kalurid** – Benno, Leo IX, Maurilius, Nikolaus Myrast, apostel Peetrus, Verena.

**Kammisepad** – Maarja Magdaleena.

**Kangakaupmehed** – Eustachius, Martinus Toursist, Ursula.

**Kangrud** – Anastasia, Anastasius, Anna, Barnabas, Blasius, Crispinus, Erasmus, Ristija Johannes, Lucia Sürakuusast, Leo IX, Martinus Toursist, Nikolaus Myrast, Onuphrius, apostel Paulus, eremiit Paulus, apostel Siimon, esikmärter Stefanos, Ulrich; (kalevikudujad) Benno, apostel Peetrus, Sebastianus, Severus; (villakudujad) Bernhardinus Sienast, Maarja Magdaleena.

**Kariloomakauplejad** – Theodardus.

**Karsklased** – Ristija Johannes, Martinus Toursist.

**Karusnahakaupmehed** – Hubertus, Ristija Johannes, kolm kuningat.

**Kastitegijad** – Fiacrius.

**Kasvatajad** – Gerhard Csanád'ist (Sagredo), Johannes de la Salle, Joosep.

**Katoliiklikud aktsioonid** – Franciscus Assisist.

**Katusepanijad** – Barbara, Raafael, Vincent Ferrer.

**Kaupmehed** – Franciscus Assisist, Guido Anderlechtist, Gutmann, Leo IX, Mauritius, Menas, Miikael, Nikolaus Myrast.

**Kellad** (valatud) – Theodor Octodurumist.

**Kellassepad** – Eligius, apostel Peetrus.

**Kellavalajad** – Agatha.

**Kerjused** – Alexius, Benedictus Joseph Labre, Egilius, Elisabeth Thüringenist (Ungarist), Martinus Toursist.

**Ketrajad** – Katariina Aleksandriast.

**Kihlatud** – Agnes Roomast, Valentinus Roomast.  
**Kindategijad** – Bartholomeus, Godo, Guntmar, Maarja Magdaleena.  
**Kingsepad** – Bartholomeus, Crispinus ja Crispinianus, Erhard, Gangolf, Joseph Cupertinost, Katariina Aleksandriast, Theobald Thannist.  
**Kinoomanikud** – Ristija Johannes.  
**Kipsitöölised** – Blasius, Leo IX.  
**Kirik** – Gregorius VII, Joosep, Miikael.  
**Kirikumuusika** – Cecilia.  
**Kirikuõigus** – Raimundus Penyafortist.  
**Kirjanikud** – Franciscus Salesius, evangelist Johannes.  
**Kirjurid** – vt Sekretärid.  
**Kirurgid** – Kosmas ja Damianus, Lambertus, Luukas, Rochus.  
**Kivilõhkujad** – Barbara, Reinhold, esikmärter Stefanus.  
**Kiviraiujad** – Barbara, Blasius, Clemens I, Leo IX, Nikolaus Myrast, apostel Peetrus, Sebastianus, esikmärter Stefanus, apostel Toomas.  
**Klaasitegijad (-puhujad)** – evangelist Johannes, Laurentius Roomast, Lucia Sürakuusast, Luukas, Markus, apostel Peetrus.  
**Klaasimaalijad** – Luukas, Markus, Mauritius.  
**Koduabilised** – Zita.  
**Koduperenaised** – Anna, Marta, Sabina.  
**Kodutud** – Eustachius, Gertrud Nivelles'ist, Joosep.  
**Kohtunikud** – Brictius, Chrysanthus, Ivo Bretagne'ist.  
**Kohtuprotsessid** – Ivo Bretagne'ist; (ebaõiglaselised kohtuotsused) Nikolaus Myrast.  
**Kohtuteenrid** – Ivo Bretagne'ist.  
**Kohvritegijad** – evangelist Johannes.  
**Kokad** – Barbara, Laurentius, Paschalis; (toidutegijad, keetjad) Marta.  
**Kondiitrid** – (koogitegijad) Laurentius Roomast; (maius-tuste valmistajad) eremiit Antonius, Kosmas ja Damianus, Mattias. Vt ka Pagarid.  
**Koolid** – Gregorius I, Hieronymus, Katariina Aleksandriast, Toomas Aquinost; (katoliiklikud) Petrus Canisius; (rahvakoolid) Joseph Calasanctius.  
**Kooliõpilased** – Gregorius I, Hieronymus, Katariina Aleksandriast, Laurentius Roomast, Maarja Magdaleena, Nikolaus Myrast.  
**Koomikud** – Vitus.  
**Koorilauljad** – Gregorius I.  
**Kooripoisid** – Dominicus Savio, süütalapsed.  
**Korstnapühkijad** – Florianus, Ristija Johannes.  
**Korvitegijad** – eremiit Antonius, Eligius, evangelist Johannes, Markus, apostel Paulus.  
**Kosjasobitajad** – apostel Andreas.  
**Kristlaskond** – Maarja.  
**Krohvijad** – Bartholomeus.  
**Kujurid** – Claudius, evangelist Johannes, Luukas, Marta, Thiemo.  
**Kuldajad** – Clara, Miikael.  
**Kullasepad** – Anastasius Pärslane, Anna, Bernward, Dunstan, Eligius, Januarius, Luukas.  
**Kunst** – Katariina Bolognast.  
**Kunstikaupmehed** – Rochus.  
**Kunstnikud** – Luukas.  
**Kutsarid** – Lucia Sürakuusast, esikmärter Stefanus.  
**Kõnemehed kõnepidajad, kõnelejad** – vt Oraatorid.  
**Käimlapesijad** – Julius I.

**Käsitöölised** – Joosep.  
**Käskjalad, virgatsid** – Gaabriel.  
**Kõiepunujad** – apostel Andreas, Anna, Katariina Aleksandriast, apostel Paulus, Sebastianus.  
**Kübarsepad (mütsitegijad)** – Barbara, Clemens I, Christophorus, apostel Filippus, Genovefa, Jakobus Vanem, Martinus Toursist.  
**Küünlategijad** – evangelist Johannes.  
**Küünlakaupmehed** – Ambrosius, Genovefa, Jakobus Vanem, Nikolaus Myrast.  
**Lambitegijad** – vt Valgustite tegijad.  
**Langevarjurid** – vt Dessantväelased.  
**Lapsed** – Bathildis, Firminus, Joosep, Joseph Calasanctius, Nikolaus Myrast, Vitus; (raskesti käima v. rääkima õppivad) – Sabina, Tillo, Zeno; (ohus) – süütalapsed; (väikelapsed) Brigitta Kildarest, Hilarius, Ignatius Loyolast, Kunigunde, Leutfred, Philippus Benitius, Vitalis Salzburgist; (sõnakuulmatud) Monika; (leidlapsed) Innocentius, süütalapsed.  
**Laskjad** – vt Püssimehed.  
**Lastekasvatamine** – Anna.  
**Lauljad** – Cecilia, Gregorius, Ristija Johannes, Leo I.  
**Lendurid, lennukid ja lennundus** – Elias, Joseph Cupertinost, Pühim Neitsi Maarja (Loretto ilmutus).  
**Lennureisijad** – Joseph Cupertinost.  
**Lihakaupmehed ja lihunikud** – apostel Andreas, eremiit Antonius, Barbara, Bartholomeus, Hubertus, evangelist Johannes, Luukas, Mattias, apostel Peetrus.  
**Lesed** – Anna, Elisabeth Thüringenist (Ungarist), Galla, Gertrud Nivelles'ist, Lea, Paula, Siglinde, Sophia.  
**Liikjad** – Christophorus.  
**Lillekaupmehed** – Fiacrius, Therese a Jesu Infante.  
**Linakaupmehed** – Franciscus Assisist.  
**Linakudujad** – Severinus Noricumist.  
**Lindpriid** – Martinus Toursist.  
**Litograafid (kivitrükkalid)** – evangelist Johannes.  
**Loodusteadused** – Albertus Suur. Vt ka Teadlased.  
**Loomaarstid** – Eligius.  
**Lukusepad, lukutegijad** – Dunstan, Eligius.  
**Luuletajad** – Cecilia, Gregorius Nazianzist, Prosperius Tiro, Taavet.  
**Maalikunstnikud** – evangelist Johannes, Luukas, Marta.  
**Maamõõtjad** – apostel Toomas.  
**Madrused** – Christina Bolsenast, Nikolaus Myrast. Vt ka Meremehed ja Purjetajad.  
**Majakavahid** – Dunstan, Venerius.  
**Majapidajannad** – Anna, Zita. Vt ka koduperenaised ja Koduabilised.  
**Majapidamistarbed** – Gatianus.  
**Maksuametnikud** – Matteus.  
**Margikogujad** – Gaabriel.  
**Marmoritöötledajad** – Clemens I.  
**Matemaatikud** – Anatolius, Hubertus.  
**Meditšiinitehnikud** – Albertus Suur.  
**Mehed** – Bernhard Badenist.  
**Meremehed** – Brendan, Christophorus, Clemens I, Erasmus, Goar, Judocus, Nikolaus Myrast, Nikolaus Tolentinost, apostel Peetrus, Petrus Gonzales, Placidus, Raafael, Verena, Wolfgang. Vt ka Madrused ja Purjetajad.  
**Merereisijad** – Franciscus Xaverius, Gisbertus, märter

Vincentius.

**Messingisepad** – Fiacrius.

**Metallitöölised** – Eligius, Hubertus.

**Metsalangetajad (raietöölised)** – Utto.

**Metsavahid** – Christina Bolsenast, Dionysius, Georg (Jüri), Johannes Gualbert, Sebastianus.

**Metsnikud** – Eustachius, Hubertus.

**Ministeeriumiametnikud** – Ivo Bretagne'ist.

**Ministrandid** – Johannes Berchmans, Tharcisius.

**Moraaliõpetajad** – Alfons Liguori'st.

**Muusikud** – Arnold, Cecilia, Germanus Pariisist, Gregorius I, Ristija Johannes, Leo I, Odo Cluny'ist, Taavet.

**Mõrsjad** – Dorothea, Nikolaus Myrast.

**Mägimatkaajad** – Bernhard Aostast (Menthonist).

**Mägironijad** – Bernhard Aostast (Menthonist).

**Mäetööd** – Anna, Rupert.

**Möldrid** – Anna, Arnulf Metz'ist, Christina Bolsenast, Eugenius Toledost, Johannes Nepomuk, Katariina Aleksandriast, Leodegar, Paulinus, Verena, Victor.

**Müüriladujad** – Gregorius I, Ristija Johannes, Markus, apostel Peetrus, apostel Siimon, esikmärtter Stefanus, Thiemo, apostel Toomas.

**Naelassepad** – Chlodwald, Helena.

**Nahaparkalid** – Bartholomeus, Crispinus ja Crispinianus, Gangolf, Godo, Ristija Johannes, Katariina Aleksandriast, apostel Siimon; (nn valgeparkalid) Maarja Magdaleena.

**Nahatöölised** – Bartholomeus, Crispinus ja Crispinianus, apostel Siimon.

**Naised (abielunaised)** – Francisca Roomast, Genovefa, Maarja Magdaleena, Monika; (viljatud) Casilda, Coletta, Felicitas Roomast, Margareta Antiookiast, Remaclus.

**Neitsid** – Agnes Roomast, Blandina, Joosep, Katariina Aleksandriast, Margareta Antiookiast, Nikolaus Myrast, apostel Peetrus.

**Noasepad** – Eligius, Mauritius.

**Noorsugu** – Aloysius Gonzaga, Bernhard Badenist, Dominicus Savio, Johannes Berchmans, Joosep, Kasimir, Stanislaus Kostka, Valentinus Roomast, Vitus.

**Notarid** – Clothilde, Ivo Bretagne'ist, evangelist Johannes, Katariina Aleksandriast, Lucia Sürakuusast, Luukas, Markus, Nikolaus Myrast.

**Nõelassepad** – Fiacrius.

**Näitlejad** – Genesisus, Vitus. Vt ka Artistid.

**Optikud** – Hubertus.

**Oraatorid** – Johannes Chrysostomus, Katariina Aleksandriast.

**Orelid** – Cecilia.

**Organistid** – Arnold, Cecilia.

**Paadimehed** – Julianus.

**Paberikaupmehed** – apostel Peetrus.

**Paberitöösturid** – evangelist Johannes, Juan de la Dio.

**Pagarid** – Antonius Paduast, Autbert, Donatus, Elisabeth Thüringenist (Ungarist), Honorius, Leo IX, Nikolaus Myrast. Vt ka Kondiitrid.

**Pagulased** – Joosep.

**Pandimajapidajad** – Nikolaus Myrast.

**Pangandus ja pangandustöötajad** – Mattias, Miikael. Vt ka Rahandus.

**Pakikandjad** – Aquilinus, Christophorus.

**Pakkijad** – Fiacrius.

**Parfümeeriatöösturid** – Maarja Magdaleena.

**Parkalid** – vt Nahaparkalid.

**Parvetajad** – Johannes Nepomuk, Nikolaus Myrast.

**Peeglitegijad** – evangelist Johannes.

**Perekond** – Joosep; (kurvad sündmused perekonnas) Eustachius; (tülid) Rosa Limast; (perekonna kodune elu) Marta. Vt ka Abielu ja Abielupaarid.

**Perenaised** – vt Koduperenaised või Majapidajannad.

**Pesunaised, pesupesijad** – Clara, Huna, Katariina Sienast, Laurentius Roomast, Marta.

**Pihiisad** – Alfons Liguorist, Johannes Nepomuk.

**Piibliühingud** – Hieronymus.

**Pillimeistrid** – Cecilia.

**Piparkoogipagarid** – Ambrosius.

**Pitsitegijad** – Franciscus Régis, Sebastianus.

**Plekisepad** – (valmistajad) apostel Peetrus; (paigaldajad) Wilhelm Malevalist.

**Pliiatsitöösturid** – Toomas Aquinost.

**Politseinikud** – Miikael, Severus.

**Polsterdajad** – Leo IX.

**Postikandjad ja -töötajad** – Gaabriel.

**Potissepad (savivalajad, savipotitegijad)** – Ristija Johannes.

**Pottsepad** – Fabianus, Fiacrius, Florianus, Goar, Justa ja Rufina, Radegundis, märtter Vincentius.

**Preestrid** – Gaabriel, Ivo Bretagne'ist, Johannes Nepomuk, Vincent Paolost; (kogudusepreestrid) Ivo Bretagne'ist, Johannes Vianney.

**Preestrite koduabilised** – Verena.

**Prillitegijad** – Hubertus.

**Prostituudid (kahetsevad)** – Lucia Sürakuusast, Maarja Magdaleena.

**Pruutpaarid** – Hedwig, Wunibald.

**Pudelivalmistajad** – apostel Peetrus.

**Pudupoodnikud** – Anna, Eustachius, apostel Filippus, Jakobus Noorem, Kosmas ja Damianus.

**Purjetajad** – Adjutor. Vt ka Meremehed ja Madrused.

**Puuviljakaupmehed** – Christophorus, Leonhard.

**Puulõhkujad** – Guntmar, Heinrich Bosenist, Joosep, apostel Siimon, Wolfgang.

**Puunikerdajad** – Anna, Wolfgang.

**Puusepad** – Guntmar, Joakim, Joosep, Mattias, apostel Peetrus, Rochus.

**Puutöölised** – Joosep, Vincent Ferrer.

**Püssimehed, laskjad** – Christina Bolsenast, Dionysius, Georg (Jüri), Sebastianus.

**Raadiotöötajad** – Miikael.

**Raamatukaupmehed** – Juan de la Dio, Toomas Aquinost.

**Raamatukogud** – Carlo Borromeo, Katariina Aleksandriast, Laurentius Roomast.

**Raamatukoguhoidjad** – Hieronymus.

**Raamatukõitjad** – Bartholomeus, Celestinus V, evangelist Johannes, Leo IX, Luukas.

**Raamatusõbrad (bibliofiilid)** – Wiborada.

**Raamatupidajad** – Matteus.

**Raamatutrükkalid** – vt Trükkalid.

**Rahandus, rahandustöötajad** – Matteus. Vt ka Pangandus.

- Ratsutajad** – Georg (Jüri), kolm kuningat, Martinus Toursist.
- Ratsaväelased** – Georg (Jüri), Martinus Toursist.
- Rauakaupmehed** – apostel Peetrus, Sebastianus.
- Reisijad** – Antonius Paduast, Christophorus, Eulalia Barcelonast, Gertrud Nivelles'ist, Joosep, kolm kuningat, Martinus Toursist, Nikolaus Myrast, Petronilla, Raafael, Valentinus Roomast.
- Relvassepad** – Mauritius.
- Rentnikud** – eremiit Antonius, Eligius.
- Restauraatorid** – Ristija Johannes.
- Rohukaupmehed** – Jakobus Vanem, Kosmas ja Damianus.
- Rändurid** – Georg (Jüri) (vt ka Reisijad).
- Rätsepad** – Aadam, Anna, Bartholomeus, Bonifatius, Crispinus, Dominicus, Eeva, Fridolinus, Homobonus, Ristija Johannes, Lucia Sürakuusast, Martinus Toursist, Mattias, Miikael, esikmärt Stefanus.
- Röntgenoloogid** – Miikael.
- Sadamatöölised (lossijad)** – Bonaventura, Christophorus, Jakobus Vanem, Leonhard, Maurus.
- Sadulsepad** – Crispinus ja Crispinianus, Eligius, Georg (Jüri), Ristija Johannes, Lucia Sürakuusast, apostel Paulus.
- Sakristaanid** – Guido Anderlechtist.
- Seebikeetjad** – Blasius, Florianus.
- Sekretärid** – evangelist Johannes, Lucia Sürakuusast, Markus.
- Seminarid, katoliiklikud** – Carlo Borromeo.
- Seminaristid** – Carlo Borromeo.
- Sepad** – Barbara, Dunstan, Eligius, Florianus, Georg (Jüri), Hadrianus Nikomeediast, Ristija Johannes, Mattias, Patricius, apostel Peetrus; (trellitegijad) Fiacrius, Willibald.
- Siiditöösturid** – Bonaventura.
- Sillad** – Johannes Nepomuk.
- Sillaehitajad** – Johannes Nepomuk, apostel Peetrus.
- Skauhid (poisid)** – Georg (Jüri).
- Skulptorid** – vt Kujurid.
- Soolakaevandajad** – Rupert.
- Sotsiaaltöötajad ja -tööd** – Antonius Paduast, Franciscus Assisist, Elisabeth Thüringenist (Ungarist), Louise de Marillac, Vincent Paolost.
- Sotsiaaloõigus** – Joosep.
- Speleoloogid** – Benedictus Nursiast.
- Sportlased** – Sebastianus.
- Stenograafid** – Cassianus. Vt ka Sekretärid.
- Sukakudujad** – Anna, Blasius, Eustachius, Fiacrius, Jakobus Vanem, Severus.
- Sunnitöölised** – Cyriacus. Vt ka Vangid.
- Surnumatjad** – Joosep Arimaatiast.
- Suurkaupmehed** – Martinus Toursist. Vt ka Kaupmehed.
- Suusatajad** – Bernhard Aostast (Menthonist).
- Sõdurid** – Demetrius, Georg (Jüri), Ignatius Loyolast, Jakobus Vanem, Martinus Toursist, Mauritius, Miikael, Sebastianus, Theodorus Euchaïta'st; (sõduriseisus) Margareta Antiookiast.
- Sõidukid** – Christophorus, Leonhard, Richard Chichesterist.
- Sõjainvaliidid** – Sebastianus.
- Söepõletajad** – Maurus Subiacost, Theobald Thannist, Wolfgang.
- Tallipoisid** – Leonhard, Marcellus.
- Talupojad** – Albanus, Eligius, Engelmar, Georg (Jüri), Guido Anderlechtist, Isidor, Ristija Johannes, Lambertus, Leonhard, Lucia, Margareta Antiookiast, Medardus, Rochus, Walburga, Wendelin.
- Tantsijad** – Vitus.
- Tapeetijad** – Leo IX.
- Teadlased** – Albertus Suur, Katariina Aleksandriast.
- Teadus (katoliiklik)** – Leo IX, Toomas Aquinost.
- Teed** – Christophorus.
- Teelised** – vt Reisijad.
- Teenijad, teenrid** – Anna, Gunthildis, Vitalis ja Agricola.
- Teenijatüdrukud** – Blandina, Coletta, Marta, Notburga, Sibylla, Zita.
- Telekommunikatsioon, kaugside** – Gaabriel.
- Televisioon** – Clara.
- Televisioonitöötajad** – Gaabriel.
- Tellisetegijad** – Fiacrius, Goar, apostel Peetrus, märter Vincentus.
- Teoloogid** – Alfons Liguorist, Augustinus Hippost, Bonaventura, Hieronymus, apostel Paulus, Toomas Aquinost.
- Tikkijad** – Clara, Luukas.
- Tinavalajad** – Fabianus, Fiacrius, Joosep Arimaatiast, Miikael, apostel Peetrus, Sebastianus, Vincent Ferrer.
- Toimetajad (kirjandus-, ajakirjandus-)** – Johannes Bosco.
- Tolliametnikud** – Matteus.
- Treialid** – Anna, Eligius, Erasmus, Guntmar, Hubertus, Ivo Bretagne'ist.
- Trükkalid** – Augustinus Hippost, Genesisus, evangelist Johannes, Juan de la Dio, Katariina Aleksandriast.
- Tsitrimängijad** – Arnoldus.
- Tuletõrjujad** – Barbara, Florianus, Laurentius Roomast, Mamertus.
- Tõldsepad** – Eligius, Joosep, Katariina Aleksandriast, Willigis.
- Tõlgid** – Hieronymus.
- Tänavasillutajad** – Rochus.
- Töö, raske orjalik** – Cyriacus.
- Töölised** – (mees-) Isidor, Jakobus Vanem, Joosep, Tarsicius; (nais-) Anna, Lucia, Marta, apostel Paulus.
- Tööst vaba aeg** – Notburga.
- Tündersepad** – Barnabas, Firminus, Ristija Johannes, Leonhard, Nikolaus Myrast, Patricius.
- Tütarlapsed, tüdrukud** – Barbara, Katariina Aleksandriast, Margareta Antiookiast.
- Uisutajad** – Lidvina.
- Uksehoidjad, väravavalvurid** – Christophorus, Lucia Sürakuusast. Vt ka Valvurid.
- Vabamõtlejad** – Titus.
- Vaesed** – Anna, Franciscus Assisist, Ivo Bretagne'ist, Kosmas ja Damianus, Laurentius Roomast.
- Vaelslapsed** – Elisabeth Thüringenist (Ungarist), Hieronymus Emilianus, Ivo Bretagne'ist, Joosep, Spiridon, Vincent Paolost.
- Vaibakudujad** – apostel Paulus, Paulus Teebast.
- Valgustite valmistajad** – Nikolaus Myrast.



**Valitsejad, võimukandjad, juhtijad** - Laurentius Roomast, Marcianus.

**Valutõõlised** - Hubertus, Miikael, Thiemo.

**Valvurid** - Petrus Alcántarast.

**Vangid** - Barbara, Dismas, Dominicus Silosest, Georg (Jüri), Germanus Pariisist, Leonhard, Martinus Toursist, Medardus, Nikolaus Myrast, Petrus Nolascus, Rochus, Severinus Noricumist, Vincent Paolost, Walther Pontoise'ist; (sõjavangid) Leonhardus. Vt ka Sunnitõõlised.

**Vangivalvurid** - Hippolytus.

**Vanglad** - Joseph Cafasso, Joseph Cottolengo.

**Vara (omandus)** - Antonius Paduast, Johannes Nepomuk, Nikolaus Myrast.

**Vargad (kahetsevad)** - Dismas.

**Vasksepad** - Benedictus Nursiast, Fiacrius, Leonhard, Maurus Subiacost, Vitus.

**Veinikaupmehed** - Amandus, Maarja Magdaleena.

**Veinitegijad ja viinamarjakasvatajad** - Morandus, Vincent Saragossast.

**Vorstitegijad** - eremiit Antonius.

**Võikaupmehed** - Leonhard.

**Võorastemajad** - Gertrud Nivelles'ist.

**Võorastemajapidajad** - Amandus, Goar, Ristija Johannes, Laurentius Roomast, Marta.

**Väljarändajad** - Francisca Cabrini, Raafael.

**Värvalid** - Christophorus, Helena, Ristija Johannes, Lydia, Mauritius, apostel Siimon.

**Õigusteadlased** - Ivo Bretagne'ist, Katariina Aleksandriast.

**Õllepruulijad** - Arnulf Metz'ist, Augustinus, Bonifatius, Florianus, Laurentius Roomast, Nikolaus Myrast, Vitus.

**Õmblejannad** - Katariina Aleksandriast, Lucia Süra-kuusast.

**Õpetajad** - (mehed) Arsenius, Benildus, Gregorius I, Hieronymus, Johannes de la Salle, Katariina Aleksandriast; (naised) Ursula.

**Õpetlased** - Birgitta Rootsist, Gregorius I, Hieronymus.

**Õpipoiste (sellide) ühingud** - Clemens.

**Õppetöö** - Ambrosius, Johannes de la Salle. Vt ka Kooliõpilased ja Üliõpilased.

**Õppurid** - Alois, Stanislaus Kostka, Toomas Aquinost. Vt ka Kooliõpilased.

**Ämmaemandad** - Raimundus Nonnatus.

**Ökoloogid** - Franciscus Assisist.

**Õövahid** - Petrus Alcántarast.

**Ülikoolid (kõrgkoolid), katoliiklikud** - Toomas Aquinost.

**Üliõpilased** - Gregorius I, Hieronymus, Katariina Aleksandriast, Laurentius Roomast; (teoloogia-) Albertus Suur.

**Üliõpilasühingud** - Konrad Parzhamist.



*Püha Franciscus ja püha Dominicus. "Nürnbergi kroonika" aastast 1493.*

# ÜKS KÕIGE SUUREMATEST KRISTLASTEST

preester Mieczyslaw Maliński

(Raamatust «Uskuda Kristusesse»  
algus KE nr 2/89)

Räägitakse, et ta oli väikest kasvu, lampjalgne, ja tema kiilast pealage ümbritsesid pärjana mustad kräsus juuksed. Tal oli tihe habe, kõver nina, ning ta oli hiilgav kõneleja. Tema kõneosavus oli sama suur kuivõrd oli ta inetu.

Juut, aga sündinud Tarsoses Väike-Aasias, avatud kreeka-rooma kultuurile ja samaaegselt fanaatiliselt ustav juudi traditsioonidele. Ta tuli Jeruusalemma süvendama oma teadmisi religiooni vallas. Kuigi temast sai Gamalieli – targa ja mõõduka rabi – õpilane, avaldasid variseride-fanaatikute vaated talle mõju. Ühes nendega ei suutnud ta taluda kaluriterühma tegevust, kes rääkisid isekeskis oma õpetajast, ja see viiski ta konfliktini, mille aluseks oli süneidroni käsk, mis keelas Jeesuse jüngritel õpetada templis ja sünagoogides. Ta oli nende peale solvunud, et jüngrid, harimata mehed, põlgasid ära kirjatundjad, kelle hulka ta arvas ka iseennast. Ta võttis osa Stefanose hukkamisest, kuid mõistis, et sektantide Jeruusalemmast väljaajamisest ei piisa. Seetõttu võttis ta nõuks hävitada neid, kes uskusid Jeesusesse Naatsaretist, ka provintsides kuhu nad olid taganenud.

Kuid andkem sõna pühale Luukale, püha Pauluse õpilasele, kes kirjutab Apostlite tegude raamatus: «Aga Saulus ähvardas ikka veel ja tahtis tappa Issanda jüngrid, ning ta tuli ülempreestri juurde ja palus temalt kirja Damaskuse sünagoogiülemale, et tal on voli siduda ja tuua Jeruusalemma mehi ja naisi, selle õpetuse järgijaid, kui ta neid seal leiab. Aga kui ta oli teel ja lähenes Damaskusele, lõi äkitselt tema ümber valgeks, valgusest mis tuli taevast. Ja ta kukkus maha ja kuulis häält, mis temale ütles: 'Saul, Saul, miks sa mind taga kiusad?' Aga tema ütles: 'Issand, kes sa oled?' Ja hääl vastas: 'Mina olen Jeesus, keda sa taga kiusad'»...

Me oleme harjunud seda sündmust nimetama «Pauluse pöördumiseks». Kuid kas võime kasutada mõistet «pöördumine» selle sõna otseses tähenduses? See polnud ainuüksi ristimine, see oli valgustus, Vaimu and uskuda Jeesusesse. Paulus võttis selle ilmutuse vastu ja see tõde muutus talle jõuallikaks tema uskumatult raskel ja viljakal misjonitööl. Ilmutus andis talle koha apostlite hulgas, kes olid näinud Issandat «ihus», sest tema oli näinud Issandat «vaimus».

Alguses ei kontakteerunud Paulus apostlitega ega saanud neilt mingit õpetust, vaid hakkas kuulutama Jeesusest samasuguse tulisusega nagu enne oli kristlasi taga kiusanud. Tema kõne Damaskuse sünagoogis vapustas kuulajaid. Ta võitis endale palju sõpru, kuid sai ka palju raevukaid vaenlasi. Viimased mõistsid, kui ohtlikuks vaenlaseks oli Saulus sünagoogile saanud, ja otsustasid seetõttu ta tappa. Damaskust ümbritses linnamüür ja värvavad suleti õõseks. Kuid viimasel hetkel tuli kellegi

päästev mõte: Saulus lasti korvis kõie otsas üle müüri ja nii õnnestus tal linnast pääseda.

Sellest ajast alates polnud Paulusel kindlat elukohta, vaid tema ees avanes rännutee linnast linna, mis peatus vahel kaheks päevaks kuni kaheks aastaks. Ta alustas alati sünagoogist, kui tal õnnestus luba saada. See lõppes erinevalt – väljaviskamisest isiklike sõbrussidemete sõlmimiseni. Vaatamata oma mainele oli talle omane sõbralik ja osavõtlik suhtumine inimeste argieluprobleemidesse. Osavõtlik oli ta üleliigi; tahtmata kasutada oma apostliautoriteeti materiaalse kasu saamiseks teenis ta endale elatist telgilõuendi kudujana.

Paulus hoidis sõrme sündmustepulsil, ja kui ta ei saanud ise kohale minna, õpetas ta kirja teel. Tema kirjad lasevad meil paremini tundma õppida tema headust, sügavat usku, palavat armastust, millega võib ka seletada tema külgetõmbejõudu. Võtkem kasvõi löik tema kirjast korintlastele: «Kui ma räägiksin inimeste või inglite keeli, aga mul ei oleks armastust, siis oleksin ma nagu kumisev vask või kõlisev kuljus. Ja kui mul oleks prohvetianne ja ma teaksin kõik saladused, kui mul oleks kõik teadmised ja niisugune usk, et ma suudaksin mägesid paigast liigutada, aga mul ei oleks armastust, siis ei oleks ma midagi väärt. Ja kui ma annaksin kogu oma vara vaestele ja laseksin ära põletada oma ihu, kuid mul ei oleks armastust, siis poleks sellest mingit kasu. Armastus on kannatlik ja täis heldust. Armastus ei ole kade ega suurusta. Ta ei ole ennast täis ega hoopis, ta ei otsi oma kasu, ei vihasta ega pea meeles kurja. Tal pole headmeelt ebaõiglusest, vaid ta rõõmustab ühes tõega. Tema annab kõik andeks, usub igäüht, loodab kõigi peale, talub kõike.»

Laienes Pauluse sõpradering, inimeste hulk, kes uskusid tema õpetuse kaudu. Seevastu juutide vanemate vihameel levis kogukonnast kogukonda hoiatusena, et tal ei lastaks kõnelda sünagoogides ja et takistataks kõigiti tema kohtumist õigeusklike juutidega.

Samal ajal otsustasid apostlid saata Pauluse ja Barnabase Antiookiasse, sest nende kõrvu oli ulatunud kuuludus, et seal oli tekkinud küllalt tugev kristlik kogudus, mis koosnes peaaegu ainult mittejuutidest, kelle elukombed ei kulgenud Jeruusalemma tavade järgi. Paulus leidis kohale jõudes eest midagi täiesti uut – paganad olid hakanud uskuma Jeesusesse! Jeesusesse kui niisugusesse, sest nende jaoks oli Vana Testament midagi minevikku kuuluvat ja juutide eeskirjad täiesti võõrad.

Paljud Jeruusalemma kogudusest olid sellest tõsiast pahandatud. Tuli võtta seisukoht, kas sundida neid usklikke pidama vanatestamentlikke eeskirju ümberlõikamisest ja ohvritest templis või mitte. See küsimus võinuks tõusta tegelikult juba varem, üksikjuhtudel, kui mõni muulane soovis kristlaseks saada; neid aga oli olnud liiga vähe, et pälvida üldist tähelepanu. Kuid siin oli kõik teisiti. Antiookia paganakristlased olid suur ja monoliitne rühm, kelle jaoks Vana Seaduse probleemi polnud olemas ja juudi kombed näisid tarbetud. Samas polnud see enam ainult Antiookia fenomen – paganakristlasi leidis juba ka mujal. See oli – nagu nüüd mõistma hakati – Kiriku tulevikuperspektiivi küsimus.

Ühest vastust «jah» või «ei» polnud aga siiski võimalik anda. Polnud võimalik midagi otsustada ilma, et enne oleks leitud vastus küsimustele kes oli Jeesus, miks tuli

ta siia maailma, milline tähendus on tema kannatusel ja surmal ning milliseks peab kujunema nende inimeste ühiskond, kes temasse on uskuma jäänud. Paulus ütles selgelt välja, et juutide eeskirjad ei kohusta paganaid ega ka juute, kes olid kristlasteks saanud, ning ta seletas ka miks. Unustamata Vana oli ta täieni andunud sellele Uuele, mis oli tulnud Jeesuse Kristuse kaudu. Paulus õpetas et leping, mille Jumal oli inimestega teinud, on ikka veel jõus, nüüd vaid uuel ja täiuslikumal kujul. Vanad ohvrid on asendunud uutega ja vana seaduse asemel on uus. Iisraeli asemel on nüüd Kirik ja Kirik on Kristuse ihu, ja Kristus ise on selle pea.

Need on mõned väljavõtted Pauluse õpetusest, millest me teame just sellepärast, et tal oli kombeks kirjutada neile, kelle juurde ta ise minna ei saanud.

Ometi ei või Pauluse tegevust kvalifitseerida partisaanluseks, nagu poleks tal teiste apostlitega olnud mingit tegemist. Vaim oli sama. Ja kui keegi tahtis midagi öelda Pauluse vastu, kinnitasid apostlid, Peetrusega eesotsas, et Paulus kuulub nende hulka. Aga ütlemisi pidi tulema, sest paganate apostli vastas seisis väga tugev «juudi kombepidajate» opositsioon, kes tahtsid oma rahva traditsiooni iga hinna eest kõigile peale suruda. Nad mustasid Paulust ning rääkisid, et ta võltsib Kristuse õpetust ja kuulutab midagi muud kui teised apostlid, ja pealegi on ta isehakanud.

Olukord muutus nii kriitiliseks, et Pauluse enda autoriteedist selle tasakaalustamiseks ei piisanud. Talle sai selgeks, et ta peab oma apostliseisusele saama teiste apostlite isikliku kinnituse. Seetõttu kutsutigi kokku kuulus Jeruusalemma «sinod», kus kõige kaalukam sõna oli Peetrusel. Nii räägib sellest püha Luukas oma Apostlite tegude raamatus: «Aga mõned variseride hulgast, kes olid usklikuks saanud, astusid esile ja ütlesid: 'Nad tuleb ümber lõigata ja käskida pidada Moosese seadust.' Siis kogunesid apostlid ja vanemad seda asja arutama. Ja kui sellest tekkis suur vaidlus, tõusis Peetrus püsti ja ütles neile: 'Mehed, vennad, te teate, et Jumal on teie seast mind juba ammu ajast ära valinud, et minu suu läbi kuuleksid ka paganad evangeeliumi sõna ja usuksid. Aga Jumal, kes tunneb südameid, on andnud neile tunnistust püha Vaimu läbi, nii nagu meilegi. Tema pole teinud vahet meie ja nende vahel, ning on puhastanud nende südamed usu läbi. Miks te siis nüüd kiusate Jumalat ja tahate panna õpilaste kaela sellele, mida ei meie eisiisad ega meie ise pole suutnud kanda? Eks looda ju meie saada õndsaks Jeesuse Kristuse armu läbi samuti nagu nemadki'.»

Näis, et nüüd on kõik kahtlused hajutatud ja tülisküsimus lahendatud, kuid midagi siiski jäi: juudakristlased pidasid Vana Testamendi seadust edasi ja täiesti reaalne oli oht, et varsti hakkavad kristlased jagunema kaheks – «paremateks», kes olid juutide hulgast, ja «halvamateks», paganakristlasteks. Seda ei saanud muuta mingi eeskiri vaid ainult uus õhkkond.

Ka Peetrus ise eksis selle vastu. Kui ta jõudis Antiookiasse, st paganakristlaste juurde, käitus ta alguses täiesti vabalt: sõi koos paganatega ja kõike sedasama mida nemadki – kuid siis... Aga andkem sõna pühale Paulusele, kes kirjutab sellest sündmusest oma kirjas Galaatlastele: «Aga kui Keefas tuli Antiookiasse, astusin ma otse tema vastu, sest teda oli tarvis manitseda. Sest enne

kui Jaakobuse juurest oli tulnud mõningaid, sõi ta ühes paganatega, aga siis hakkas kõrvale hoidma kartuse pärast ümberlõigatute ees. Ja ühes temaga hakkasid teisedki juudid silmakirjatsema ning ka Barnabas tõmmati kaasa. Aga kui mina nägin, et nad ei käi ausalt evangeeliumi järele, ütlesin Peetrusele kõikide nähes: 'Kui sina, kes sa oled juut, elad paganate kommete järgi; miks sunnid sa siis paganaid elama juutide kommete järgi?'

Tegelikult võiks siinkohal lõpetada jutu paganakristlastest, nende apostlist ja tema rollist Kirikus; ometi ta suks lisada mõned üksikasjad Pauluse edasisest saatusest – vangistusest ja surmast, mis kulges samas stiilis nagu kogu tema elu.

Vaatamata kõigele mida Paulus rääkis või tegi, ei lakanud ta end tundmast juudi rahva liikmena. Ta tundis end vastutavana oma rahva meeleparanduse eest. Jeruusalemma sõitis ta samuti selleks, et tõestada midagi oma vaenlastele, kummutada nende arvamusi, et ta põlgab vanatestamentlikke vagadusvorme. Ta osales koos teistega templis palvetel ja talitustel. Paari päeva pärast tundis keegi tema vaenlastest ta ära ja andis seda teistele teada. Nad otsustasid kasutada juhust et Paulus ära tappa. Nad süüdistasid teda, et ta on teotanud pühasid paiku ja toonud sinna paganaid. Puhkes suur segadus. Rahvahulk sõõstis Pauluse kallale ja lohistas ta linnast välja, et teda seal hukata – ilmselt ei jäi ta ellu ainult sellepärast, et igaüks tahtis tappa ta oma käega. Häirekorras jaluleaetud Antoniuse kindluse rooma väesalk rebis Pauluse raevunud rahvahulga käest ära, kuid juba öösel saadeti ta Kaisareasse – tugevdatud väesalga kaitse all, et vältida tema mõrvamist. Rooma võimudele anti teada, et 40 juuti olid teotanud olla söömata ja joomata kuni nad on Pauluse tapnud – aga Paulus oli Rooma kodanik.

Nii algas kõige raskem periood apostli elus – vangipõlv. Tema, kes ta nii väga tahtis kuulutada Kristust, istus kaks aastat tegevusetult Kaisarea vanglas. Ainult vahel kutsus maavalitseja Felix ta enda juurde vestlusele, mille ainsaks eesmärgiks oli saada tema vabastamise eest altkäemaksu.

Felixi järel sai maavalitsejaks Festus, kellelt juudid said nõusoleku anda Paulus Jeruusalemma kohtu alla. Paulust oli hoiatatud, et teel Jeruusalemma varitsevad teda vaenlased, ning ta nõudis et protsess peetaks Roomas – Rooma kodanikuna oli tal selleks õigus.

Teekond laeval. Torm. Laevahukk Malta saare kallastel. Lõpuks Rooma ja kahe aasta pikkune lootusetu keisrikohtu ootamine. Aga selles raskes katsumuses tuli ilmsiks Pauluse suurus. Siin on fragment tema kirjast efeslastele, mille ta kirjutas Rooma vangipõlves: «Ma palun, et te ei heidaks meelt minu kannatuste pärast mida ma kannan teie eest, sest see teeb ka teile au. Sellepärast ma painutan oma põlved Isa ette, kelle lasteks nimetatakse kõiki suguvõsasiid maa peal, et ta annaks teile osa oma au rikkusest ning teeks teid tugevaks oma Vaimu läbi seespidise inimese poolest. Kristus elagu teie südames, et te oleksite juurdunud ja vägevad armastuses, et te koos kõigi pühadega võiksite mõista, kui suur on armastuse laius ja pikkus, kõrgus ja sügavus, et te tunneksite ära Kristuse armastuse. Armastuse, mis ületab kõik tunnetuse, et teil oleks osa Jumala täiusest.»

Seejärel ilmselt keisri kohus ja vabanemine. Misjonitöö idas (Eefesos? Kreetat?), võimalik ka et misjoni-

reis Hispaaniasse. Ajalooliste allikate puuduse tõttu võime otsustada ainult tõenäosuse alusel. Tagasipöördumine Rooma. Arreteerimine. Mätrtrism keiser Nero ajal. Veidi enne surma kirjutab Paulus oma sõbrale Timoteusele: «Ma olen head võitlemist võidelnud, oma jooksimised lõpetanud, usu säilitanud. Lõpuks on mulle talle pandud õigluse pärg, mille Issand, õiglane kohtumõistja, mulle annab, kuid mitte ainult mulle, vaid kõigile, kes armastavad tema tulemist.»

Roomas on tema auks püstitatud kirik «S. Paolo fuori le mura», mille ehitus hiljuti lõpule jõudis. Vana basiilika, mis põles XIX saj alguses maha, püüti taastada samasugusena nagu enne. Võibolla ta ongi samasugune, kuid mitte enam seesama – liiga üksikasjalik detailides, liiga värske oma mosaiikidelt, ilma sajandite pitserita. Kuid oluline on, et selle basiilika ülesehitamisest, mis kõrgub üle Rahvaste Apostli haua, võttis osa kogu maailm, õigeusulised ja muhameedlased kaasa arvatud. Nii nagu sellisel puhul ikka, pole tähtis mitte materiaalne mälestusmärk ise, vaid vaimsus, mida ta kannab, Pauluse vaimsus, mis inspireeris nii paljusid inimesi. Võibolla ei sobi sellest nii pinnapealselt rääkida; meenutaksin siinkohal midagi, mis mind on isiklikult puudutanud.

Olin kord Krakovi kardinali kaaskonnas, kui ta külastas Charles de Foucauld' väikeste õdede peakorterit Roomas. Selgus, et õded elavad «Tre Fontane» juures, selle koha lähedal, kus iidse pärimuse kohaselt hukati apostel Paulus. Leidsime kongregatsiooni asutaja töö juurest: koos mõne õega, kellest igaüks näis olevat ise rahvusest, tasandas ta labidas käes maapinda uue elamu – õieti küll baraki – aluse jaoks. Seni polnud ma sellest kongregatsioonist midagi kuulnud, kuid mulle seletati, et ordu ülesandeks on olla inimeste keskel. Justnimelt – olla. Mitte tegeleda mingi avaliku apostolaadiga, pidada orbedekodu või haiglat. Lihtsalt olla inimeste keskel, eriti

nende juures, keda Jumal huvitab väga vähe või üldse mitte.

Mõned kuud hiljem ekslesin Jeruusalemma linnas ega suutnud kuidagi leida Ristiteed. Äkki nägin avatud uksest, mis otse tänavalt tuppa viis (seal on selline komme) üht «väikest õde», kes oli kummardunud töö kohale. Selgus, et siin lähedal on Ristitee VIII peatus (minu arvates kõige ilusam) ja nemad hoiavad seda korras, hiljuti olid seal toimunud restauratsioonitööd. Mind pani imestama rist mida ta kandis, õigemini selle risti kuju.

– Miks selline? – küsisin.

– Sest me oleme idariitusest.

Olin jahmunud.

– Kuidas, kas te olete sündinud kreekakatoliiklasena?

– Ei, mitte keegi meie hulgast. Läksime lihtsalt idariitusesse üle, kuna siin on õdedest puudus. Muuseas, see maja siin on kreekakatoliku patriarhi residents.

Ja siis tulid mulle meelde püha Pauluse sõnad tema esimesest kirjast korintlastele, ning hakkasid korduma nagu refrään:

«Ehkki ma olen vaba kõikidest, olen ma saanud kõikide orjaks, et ma seda rohkem inimesi võiksin (Jumalale) võita. Nii olen ma juutidele juut, et võita juudid. Neile, kes on käsu all, olen ma käsualune – kuigi ma pole kunagi olnud käsu all – et võita käsualused. Käsuta olijaile olen ma käsuta – ehk küll ma ei ole ilma Jumala käsuta, vaid elan Kristuse käsu järgi – et võita need kes käsuta. Nõtradele olen ma saanud nõdraks, et võita nõdrad. Kõigile olen ma saanud kõigeeks, et ma mõned võiksin päästa.»

See kirjakoht seletab ehk kõige paremini, miks nimetab Kirik Paulust rahvaste apostliks, ehkki pärast teda tunneb ajalugu paljusid pühakuid, kes tegid pikemaid misjonirännakuid kui tema ja kirjutasid rohkem usulise sisuga raamatuid enamates keeltes.



Issanda ilmumine Saulusele.  
Gravüür alamsaksa "Dat Passio-  
nael'ist" (versioon "Legenda  
Aurea'st") aastast 1492.

# Uudised

Nüüdsest on Vatikanil diplomaatilised suhted 130 riigiga, Ida-Euroopa maad kaasaarvatud. Diplomaatilised suhted Eestiga seati sisse käesoleva aasta 2. oktoobril.

Endise idabloki maadest sõlmis esimesena Püha Aujärjega suhted Poola 1989. aastal. Järgnesid Ungari, N-Liit, Tshehhoslovakkia ja teised. Diplomaatilised suhted sõlmib Vatikan teatud vabadustemäära olemasolul katoliiklaste jaoks, eelkõige peavad katoliku kirikul olema vabad käed nimetada piiskoppe ilma riigi vahelesegamiseta. Samas ei nõuta katoliiklastele võrdseid õigusi teiste konfessioonidega, nagu võime näha islamimaade näidete varal. Ometi on Vatikani diplomaatilisel kaardil veel mitmeid valgeid laiuke: Vietnam, Kambodzha, Põhja-Korea, Hiina. Viimane neist nõuab selleks liiga kõrget hinda - suhete katkestamist Taiwaniga. Samuti kuuluvad valgete laikude hulka Iisrael ja Jordaania, siin pole küsimus niivõrd kiriku ja riigi vahelistest suhetes, kuivõrd lahendamata probleemides rahvusvahelise õiguse vallas.

Lähemal ajal oodatakse nuntsiuse nimetamist vasttunnustatud Baltimaadesse. Tõenäoliselt nimetatakse üks nuntsius kõigi kolme Balti riigi tarvis, pearesidentsiga Leedus.

Vatikan on pidanud kurbusega tõdema, et endise peapiiskopi Marcel Lefèbvre'i poolt ellukutsutud "traditsionalistid" on hakanud ettekavatsetult ehitama rooma-katoliku kirikule "paralleelkirikut". Traditsionalistide ekskommunifitseerimise põhjuseks polnud ainuüksi see, et nad keeldusid pidamast missat Vatikani II kirikukogu reformitud korra järgi, vaid et nad nõudsid paavstilt ka kogu selle kirikukogu kuulutamist ekslikuks. Kui Marcel Lefèbvre pühtises enne surma ilma paavsti nõusolekuta kolm uut piiskoppi oma mõttekaaslaste hulgast, mõistis ta selle teoga nii enda kui ka (loomulikult kehtetult) pühtisetud piiskopid kirikuvande alla ning kirikulõhe ka vormiliselt toimunuks.

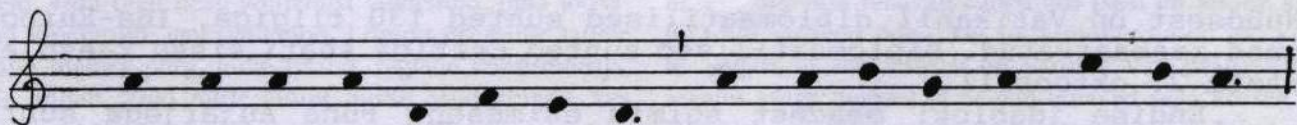
Nüüd on traditsionalistid asunud nimetama endi hulgast "vastupiiskoppe" piiskopkondadesse, kus piiskop on juba olemas. Esimeseks selliseks "piiskopiks" pühtseti 55 aastane Licinio Rangeli Brasiilias Camposi piiskopkonnas. Püha aujärg nendib kurbusega, et kirikute lõplik eraldumine jätkub ja süveneb.

Tuntud dokumentalist Nick Davis on intervjuudes mitmete Suurbritannia luureteenistuse endiste töötajatega saanud kinnituse faktile, et see organisatsioon on palju aastaid kuulanud pealt telefonikõnesid ning lugenud telegramme, mida paavst on vahetanud oma diplomaatiliste esindajatena tegutsevate kirikumeestega maades, kus poliitiline olukord on keeruline. "Kui ka paavsti privaatsust enam ei austata, kas on siis sellist austust veel üldse olemas?", küsib Davis.

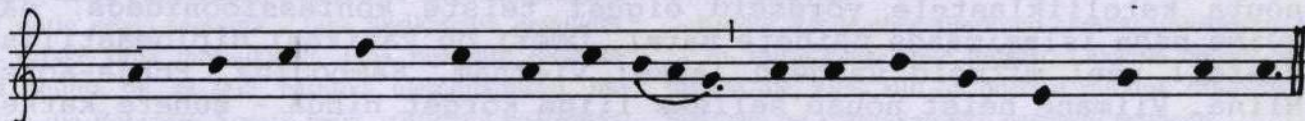
2. septembril kadus saladuslikul kombel, juskui "musta auku" mehhiklanna Eva Zentena de Orozco, kui ta koos oma kaasmaalastest koosnenud turismigrupiga külastas Sixtuse kabelit. Teda on otsitud küsitluste teel ja kõigi massiteabevahendite abil, kuid seni tulemusteta.

Püha Aujärje rahaline väljaminek oli 1990. aastal 213 325 118 dollarit. Eelarve puudujääk oli 86 281 326 dollarit, see kaeti spetsiaalsete korjandustega kogudustes (57,8 milj. \$), püha Peetruse kirikust saadavate turismituludega (0,9 milj. \$), 7,7 milj. \$ suuruse rahaülekandega põhikapitalist ning kingitustega.

Hiinas on viimasel ajal hakatud vabastama vanglas ja koduarestis viibinud Vatikanile ustavaid piiskoppe, preestreid ja lihtkatoliiklasi. Repressioonidelaine vallandus 1989. aastal, kui rooma-katoliiklased asutasid salajase, Vatikanile ustava piiskoppidekonverentsi.



Ie- su dul-cis me-mo-ri- a      dans ve-ra cor-dis gau-di- a:  
Jee-su-se hel-ge mä-les-tus      toob sü-da-mei-le va- ba-dust,



sed su-per mel      et om-ni-a      Ei-us dul-cis prae-sen-ti- a.  
kuid e- nam väärt kui õn-nis-tus      on Te-ma kes-tev lä- he-dus.

Iesu dulcis memoria  
dans vera cordis gaudia:  
Sed super mel et omnia  
Eius dulcis praesentia.

Jeesuse helge mälestus  
toob südameile vabadust,  
kuid enam väärt kui õnnistus  
on Tema kestev lähedus.

Nil canitur suavius,  
Nil auditur iucundius,  
Nil cogitatur dulcius,  
Quam Iesus Dei Filius.

Ei miski nii meid liiguta,  
ei pane südant heldima;  
ei keegi nii meid rõõmusta,  
kui Jeesus, kes meid armastab.

Iesu spes paenitentibus,  
Quam pius es petentibus!  
Quam bonus te quaerentibus!  
Sed quid inveniētibus?

Ta kahetsejal' andestab  
ja võtab kuulda palujat.  
Ta lahkelt juhhib otsijat,  
kes tahab leida Jumalat.

Nec lingua valet dicere,  
Nec littera exprimere:  
Expertus potest credere,  
Quid sit Iesum diligere.

Ei keel või sellest kõnelda,  
ei kirjasõna ütelda;  
vaid see, kel' antud kogeda  
teab, kuidas Jeesus armastab.

Sis Iesu nostrum gaudium,  
Qui es futurus praemium:  
Sis nostra in te gloria,  
Per cuncta semper saecula.

Meid, Issand Jeesus, juhata,  
et õpiksime elama,  
ning õndsaks saada Sinuga  
meil anna igavesti Sa.

Amen.

Aamen.

Anonüümne tsistertslane  
XII sajandi Inglismaalt

Tõlkis isa Rein Ōunapuu

Esikaanel: püha Jüri. "Nürnbergi Kroonika" aastast 1493.

Katoliku Kiriku väljaanne  
Toimetaja preester Rein Ōunapuu  
Tehniline toimetaja Pentti Laukama, KATT  
Toimetuse aadress: 200001 TALLINN  
Vene tn 18, tel 446367